

господарювання, зменшення тіньового сектору економіки, в першу чергу шляхом створення сприятливих умов для розвитку малого і середнього бізнесу, реального послаблення податкового тиску, підвищення інвестиційної привабливості, стабілізації фінансової системи, боротьби з корупцією тощо.

Богдан МАЛИНЯК

Тернопільський національний економічний університет, Україна

РЕАЛІЗАЦІЯ ФУНКЦІЇ ГРОМАДСЬКОГО КОНТРОЛЮ В УМОВАХ АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ РЕФОРМИ

Функціонування фінансової системи країни в умовах демократії передбачає необхідність постійного всестороннього контролю з боку громадськості за процесами формування та використання суспільних фінансових ресурсів. Залежність органів місцевого самоврядування від підсумків виборів повинна сприяти залученню широких кіл громадськості до системи управління. З іншого боку, наявність в органу місцевого самоврядування докладної інформації про позицію громадськості стосовно управління фінансами дає змогу врахувати зауваження та пропозиції активістів у своїй діяльності. Як засвідчує практика, громадський контроль є важливою функцією громадянського суспільства, тому є способом залучення населення до управління суспільством та державою. Він є важливою формою реалізації демократії, оскільки дає можливість населенню брати участь у державному управлінні, у вирішенні державних і суспільних справ, активно впливати на діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування [1, с. 74].

Варто зазначити, що державний фінансовий контроль орієнтований здебільшого на дотримання законності управління фінансами територіальних громад. Відтак виявлені порушення законодавства передбачають неодмінне настання санкцій у вигляді адміністративної, цивільної або кримінальної відповідальності. На відміну, від державного фінансового контролю, громадський контроль спрямований переважно на дослідження відповідності практиці управління місцевими фінансами інтересам територіальних громад. Варто зазначити, що часто цілком законні рішення владних суб'єктів щодо мобілізації ресурсів до бюджету або ж витрачання коштів є нераціональними і не відповідають наявним суспільним пріоритетам. Відтак громадський фінансовий контроль

спрямований не стільки на дотримання правових норм у фінансовій сфері, як на забезпечення ефективності ухвалюваних рішень. Санкціями з боку громадськості в разі виявлення порушень принципів ефективності в цьому випадку може бути політична відповідальність органів місцевого самоврядування, депутатів місцевих рад та інших посадових осіб. Саме тому громадський фінансовий контроль слугує запорукою ефективної діяльності органів місцевого самоврядування, особливо в умовах бюджетної децентралізації та адміністративно-територіальної реформи.

Лише завдяки розвитку громадського контролю можна забезпечити виконання основної місії місцевих фінансів – задоволення колективних потреб територіальної громади. Жодні владні інститути неспроможні реалізувати інтереси суспільства так, як це роблять самі громадяни. Всі інші види контролю тією чи іншою мірою залежні від владних органів – контрольні заходи бюрократів спрямовуються на дослідження діяльності інших бюрократів. Особливо ця система вразлива на місцевому рівні, де спостерігається тісна залежність між особами, що представляють суб'єкт та об'єкт контролю – управлінська, фінансова, побутова, родинна. Розширення повноважень місцевого самоврядування в цих умовах, без суттєвого посилення громадського контролю, не забезпечить задоволення інтересів територіальної спільноти, а призведе до зміцнення фінансового становища осіб, наближених до влади.

Досвід здійснення громадського бюджету у сфері місцевих фінансів в Україні доволі обмежений. Значні можливості для реалізації своїх інтересів у бюджетному процесі в Тернопільській області надало рішення Тернопільської обласної ради від 10.02.2015 р. № 1885 “Про порядок публічного звітування головних розпорядників коштів обласного бюджету Тернопільської області”. Основні положення порядку передбачають:

- оприлюднення звітів із зазначенням не лише обсягів використаних коштів, але й виконаних заходів;
- можливість бути присутнім на представлення звіту будь кому з бажаних, яким надавалось право ставити запитання та висловлювати свою позицію;
- своєчасне розміщення усієї інформації на офіційних сайтах головних розпорядників коштів та обласної державної адміністрації [2].

Результати громадського контролю за підсумками проведеного публічного звітування головних розпорядників коштів за перше півріччя 2015 р. свідчать про таке:

1. Домінуючий вплив на формування видатків обласного бюджету

справляють чинники сформовані в минулих періодах, а не визначені пріоритети розвитку області на майбутні періоди, реформування окремих галузей. Основою для формування видатків обласного бюджету є підтримання наявної мережі бюджетних закладів та забезпечення заробітною платою їхніх працівників. Пріоритети розвитку області, проведення реформ, підвищення ефективності використання коштів не є визначальними у бюджетному процесі.

2. Спрямування коштів на виконання програм загалом не вирішує ідеї програмного фінансування – вирішення конкретних проблем та досягнення пріоритетних цілей Тернопільської розвитку області.

3. Депутати обласної ради, особливо зі складу найбільшої фракції, проігнорували абсолютну більшість засідань комісій, на яких планувалися публічні звітування головних розпорядників коштів обласного бюджету. З причин відсутності кворуму не було проведено 6 засідань комісій з передбачених 9. Це та інші факти свідчать про невиконання більшістю депутатів визначених Законом контрольних функцій.

4. Обласна державна адміністрація не забезпечила розміщення усієї передбаченої Порядком інформації на офіційному сайті.

5. Інтерес багаточисельних громадських організацій, окремих громадян, засобів інформації щодо ефективності використання бюджетних коштів практично відсутній [3].

Якість громадського контролю у сфері управління фінансів територіальних громад безпосередньо залежить від обізнаності громадян з предметом дослідження. Співпраця суб'єктів управління місцевими фінансами з громадськими активістами є запорукою ліпшої поінформованості та ґрунтовнішого розуміння досліджуваних проблем. З огляду на це, забезпечення інтенсивного діалогу між органами місцевого самоврядування та інститутами громадянського суспільства сприяє якісному поліпшенню громадського фінансового контролю та повнішому розумінні його результатів органами влади.

Література

1. Іжа М. Громадський контроль в системі публічного управління як ефективний інструмент експертизи державно-управлінських рішень / Микола Іжа, Олександр Радченко // Державна політика. – 2012. – № 4. – С. 74–79.

2. Рішення Тернопільської обласної ради від 10.02.2015 р. № 1885

“Про порядок публічного звітування головних розпорядників коштів обласного бюджету Тернопільської області” : Електронний ресурс : [Режим доступу] : <http://www.obl-rada.te.ua/wp-content/uploads/oblradate/2015/02/%D0%A0%D1%96%D1%88%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%E2%84%96-1885.zip>.

3. Малиняк Б. Аналітичний звіт за результатами публічного звітування головних розпорядників коштів обласного бюджету Тернопільської області / Богдан Малиняк, Василь Тарас : Електронний ресурс : [Режим доступу] : <http://te-rada.org/list/?type=view&id=1462>.

Тетяна МОНАСТИРСЬКА

Тернопільський національний економічний університет, Україна

ОСББ В СИСТЕМІ МОДЕРНІЗАЦІЙНОГО ПІДХОДУ ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ГРОМАД

Формування нової парадигми економічного розвитку громад вимагає імплементації сучасних технологій та організаційних форм в різні сфери його забезпечення, зокрема систему управління житловим комплексом.

Одним із секторів економіки різних країн є неприбутковий сектор. Термін «неприбутковий сектор» вперше вжито у Сполучених Штатах Америки. Спочатку він означав незалежні неприбуткові університети, шпиталі, профспілкові об'єднання, професійні асоціації тощо, що можуть отримувати дохід, але не розподіляють його серед членів і засновників. На сьогодні поняття неприбуткового сектору значно розширилося, проте воно повною мірою не відображає сутності й змісту організацій, що належать до цього сектору. Організації неприбуткового сектору слугують соціальним потребам і цілям. До його складу входять різноманітні організації: деякі з них благодійні й фінансово незалежні (наприклад, всесвітньо відома благодійна організація Охіат), інші отримують фінансування здебільшого від уряду (наприклад, Національна академія наук України, галузеві академії).

У світі загалом й Україні зокрема, існує багато груп організацій, що асоціюються із неприбутковим сектором: 1) органи державної влади; 2) органи місцевого самоврядування; 3) створені органами державної влади установи та організації, що утримуються за рахунок коштів бюджету; 4) створені органами місцевого самоуправління установи та організації, що утримуються за рахунок коштів відповідних бюджетів;